

СВІТОВИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

*Карамішев Дмитро Васильович,
д. держ. упр., проф., перший заступник директора,
Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
м. Харків
ORCID 0000-0003-1617-3240*

УДК 35:071.2

doi: 10.34213/ap.20.01.27

ГЛОБАЛЬНИЙ ІНДЕКС (GI-10) ЯК ІНТЕГРОВАННИЙ СТРАТЕГІЧНИЙ ІНДИКАТОР ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ КРАЇН-ЧЛЕНІВ ОЕСР

Узагальнено експертно-аналітичну інформацію про глобальні дослідження, що містять сукупні дані щодо інтегрованого оцінювання всебічного розвитку країн членів організації економічного співробітництва та розвитку (далі – ОЕСР), отримані за 10 релевантними міжнародними індексами з подальшим використанням індикатора Global Governance – Глобального індексу (GI-10) як інтегрованого індексу збалансованого розвитку, що характеризує сучасне соціально-економічне становище цих країн, їх позиціонування у глобальному вимірі, а також надає можливість регулюючого впливу та визначення стратегічних орієнтирів розвитку як окремих країн, так і міждержавних утворень.

Ключові слова: світові інтеграційні процеси, глобальне врядування, збалансований глобальний розвиток суспільства, індикатори глобального розвитку, інтегрований індекс глобального розвитку, країни – члени ОЕСР.

Постановка проблеми. Розуміння об'єктивних тенденцій глобального розвитку та становлення системи управління глобальним розвитком поступово впливає на формування та реалізацію державної політики різних країн, яка все більше виходить із необхідності співставлення та узгодження з проголошеними міжнародними принципами й концепціями організації та розвитку суспільства. При цьому світові інтеграційні процеси визначають не лише динаміку та особливості функціонування і розвитку сучасного суспільства, а й сприяють становленню нової системи стратегічного управління глобальним розвитком з притаманними їй єдиними цивілізаційними імперативами побудови нового світового порядку.

Щодо Global Governance, то на особливу увагу заслуговують дослідження Andrew Heywood [8], R. A. Rhodes [12], James N. Rosenau [13], Ramesh Thakur, Luk Van Langenhove [14], Rorden Wilkinson and Steve Hughes [6] та ін., у роботах яких зазначена концепція актуалізується й набуває особливого значення, оскільки передбачає перехід від правління до урядування. Це означає принципову заміну традиційних ієрархічних форм організації владно-суспільних відносин більш гнучкими, в тому числі мережевими з метою задоволення колективних інтересів суспільства в глобальному вимірі.

Проте, незважаючи на значну кількість публікацій за зазначеною проблематикою, сьогодні поки бракує системних досліджень використання інтегрованого підходу щодо оцінювання ефективності стратегічного управління глобальним розвитком, що передбачає не лише наявність індикаторів стану та

динаміки розвитку суспільства у зазначених сферах, а й можливостей комплексного оцінювання регулюючого впливу на глобальний розвиток у різних країнах світу в контексті глобального врядування. Виходячи з цього, зрозумілим є те, що в якості інструментів для співставлення результатів оцінювання різноманітних, у тому числі статистичних показників розвитку, має бути розроблена та сформована універсальна інформаційно-аналітична система розвитку суспільства, що включатиме інтегровані домінанти, індикатори та характеристики розвитку відповідно до глобальних ціннісних орієнтирів світового співтовариства у XXI ст. [2].

Метою статті є узагальнення експертно-аналітичної інформації, яка стосується глобальних досліджень, що містять сукупні дані щодо інтегрованого оцінювання всебічного розвитку країн-членів організації економічного співробітництва та розвитку (далі – ОЕСР), отримані за 10 релевантними міжнародними індексами з подальшим використанням індикатора Global Governance – Глобального індексу (GI-10) як інтегрованого індексу збалансованого розвитку, що характеризує сучасне соціально-економічне становище цих країн, їх позиціонування у глобальному вимірі, а також уможливає регулюючий вплив та визначення стратегічних орієнтирів розвитку як окремих країн, так і міждержавних утворень.

Це дослідження є продовженням попередніх розвідок автора [2; 3; 11] й містить нові актуальні результати у сфері комплексного оцінювання розвитку країн ОЕСР за інтегрованим індексом збалансованого глобального розвитку GI-10.

Виклад основного матеріалу. Категорійну основу визначення глобального управління утворює поняття *Governance*, що відноситься до “процесів взаємодії і прийняття рішень між суб’єктами, які беруть участь у колективних рішеннях і діях, що призводять до створення, зміцнення або відтворення соціальних норм і інститутів” [9]. Від розуміння *Governance* як врядування виходить цільова спрямованість щодо вироблення дієвої системи колективного ухвалення рішень в умовах існування значної кількості суб’єктів та за відсутності формалізованих процедур, здатних забезпечувати належні умови та засоби контролю за дотриманням певних правил у процесі взаємовідносин між відповідними суб’єктами. Ще одне визначення *Governance* тлумачиться не лише як управлінська діяльність, а передусім як суспільна координація, що уможливає й полегшує колективні дії через колективно прийняті рішення, але не у вертикальному, а в горизонтальному вимірі [8].

Щодо *Global Governance*, то найбільш лаконічно його можна охарактеризувати як “колективне вирішення спільних проблем на глобальному рівні” [6]. Глобальне управління (англ. – *Global Governance*) можна охарактеризувати як політичну взаємодію міжнародних акторів з метою вирішення проблем, які зачіпають більше, ніж одна держава або регіон [12], або виявлення тих вузлових проблем, що впливають на всю земну кулю і управління ними [7]. При цьому мається на увазі, що це функція реалізації влади в непрямий спосіб, що являє собою скоріше колективні домовленості, які залежно від умов, терміновості й доцільності реалізації можуть носити як формальний, так і неформальний характер.

Сучасні концепції управління глобальним розвитком суспільства мають багато в чому універсальний характер і передбачають, по-перше, сталість розвитку, яка базується на положенні, що якість життя людей і стан суспільства знаходяться під впливом сукупності соціальної, економічної й екологічної сфер; по друге, глобальний характер процесів, багаторівневості

та публічність і відповідно транспарентність процесів управління, а також спільність у протистоянні глобальним викликам; по третє, спрямованість на узгодженість дій між акторами – суб'єктами глобального управління та досягнення суспільного консенсусу шляхом прийняття колективних рішень стосовно спільних питань, які стосуються передусім безпеки та подальшого існування цивілізації на основі спільних ціннісних орієнтацій та переконань; по четверте – модернізацію, технологічність та швидке просування найсучасніших засобів комунікації й перспектив одночасного використання великих масивів інформаційних даних.

А для того, щоб глобальне управління було ефективним, воно має базуватися на загальних цілях і цінностях, які поділятимуться світовим співтовариством та стануть зрозумілими і досяжними, в тому числі для окремих національних держав [16; 3].

Формування порядку денного світового розвитку характеризується посиленням ролі визнаних політичних утворень, що носять статус міжнародних міждержавних організацій, які опосередковано впливають на вироблення рішень із глобальних проблем у наднаціональній площині. За своїм політичним впливом вони можуть перевищувати можливості окремих, навіть достатньо впливових і потужних в економічному плані держав. Діяльність більшості з них спрямована на розвиток економічного співробітництва. Об'єднання переважно формуються навколо країн, які є регіональними лідерами й володіють певним економічним і політичним ресурсом [4]. Значущість деяких з них обумовлена суттєвим впливом на провідні міжнародні, в тому числі неурядові фінансові інституції, які виконують функції розподілу коштів, що спрямовуються на фінансування глобальних проєктів розвитку як на рівні міждержавних утворень, так і окремих національних держав. У зв'язку з цим саме заможні країни, будучи фактично донорами вищезазначених міжнародних фінансових інституцій, суттєво впливають на регулювання світових глобалізаційних процесів [11].

Розгляд можливостей і перспектив взаємодії деяких ключових, як формальних, так і неформально діючих міжнародних утворень, які мають прямий або опосередкований вплив на прийняття спільних рішень стосовно глобального розвитку, дозволив нам конкретизувати роль і політичний вплив на сучасні глобалізаційні процеси суспільного розвитку об'єднання країн ОЕСР як організації, представники якої на ширшому рівні репрезентують насамперед важливі у глобалізованому середовищі економічні інтереси співтовариства держав з розвиненою демократією і ринковою економікою. Відповідні країни-члени ОЕСР можуть посилити свій вплив у сфері *Global Governance*, зберігаючи при цьому його неформальний характер і властиві йому переваги порівняно з формалізованим. У зв'язку з цим слід певною мірою погодитись із запропонованим трактуванням *Global Governance* як не просто глобального управління, а як глобального врядування та розвитку [1].

Слід також додати, що цілі і стратегії ОЕСР як глобального утворення не обмежуються економічним розвитком. Значна увага у діяльності організації приділяється політиці та стратегіям, що спрямовані на вирішення соціальних питань, а також питанням міжнародно-правових відносин у різних сферах розвитку суспільства.

Система оцінювання глобального розвитку описана в публікаціях [2; 11]. Проте вважаємо за потрібне акцентувати увагу на деяких аспектах системи оцінювання, оскільки це може бути доцільним для цілісного розуміння загаль-

ної ідеї стосовно проведення нового дослідження та отримання результатів вимірювання GI-10 у динаміці на основі першої спроби узагальнення дворічного емпіричного досвіду спостереження щодо фактичного становища країн у системі рейтингового оцінювання за інтегрованими показниками розвитку.

Отже, досвід використання системи індикаторів для кількісного та якісного оцінювання суспільного розвитку свідчить про те, що він має під собою і наукову основу, і здатність до практичного використання, в тому числі на міжнародному рівні. Найбільш детально система індикаторів розвитку розроблена комісіями ООН [16]. Вона покликана оцінити просування до основних цілей і відповідних стратегій, визначених ООН, тобто економічного зростання й боротьби з бідністю. Економічне зростання розглядається як передумови та засіб забезпечення охорони здоров'я, освіти, безпеки, постачання питної води, збереження природи та ін. Для вивчення й порівняння розвитку країн світу загалом аналізуються значна кількість різних показників [10; 15; 17; 18].

Широке визнання у світі отримала система індикаторів ОЕСР. Ця організація розробила й широко використовує модель "тиск – стан – реакція". Мається на увазі, що людська діяльність чинить "тиск" на економіку, соціальну сферу і т.д. і впливає на якість життя і кількість матеріальних благ; суспільство реагує на ці зміни через загальноекономічну й галузеву політику та через зміни в суспільній свідомості й поведінці ("реакція на тиск"). Конструктивні системи індикаторів розвитку розробляються і в групі Світового банку. Основний внесок у формування системи індикаторів робиться щорічною доповіддю Світового банку "Індикатори світового розвитку" [18].

Стосовно інтегрованих індексів розвитку, то їх слід розглядати як важливі маркери соціального проектування та глобального управління суспільним розвитком й орієнтир суспільного розвитку для країн, які прагнуть відповідних змін [11].

З огляду на це пропонується авторське бачення глобального оцінювання розвитку країн ОЕСР із використанням стратегічного інтегрованого показника Глобального індексу розвитку. На нашу думку, цей індекс є найбільш релевантним для країн-членів ОЕСР, які демонструють стабільні показники зростання як за соціо-гуманітарною, так і економіко-технологічною складовою. Тому, враховуючи надважливу роль ОЕСР як міждержавного об'єднання, що включає найбільш потужні за своїм потенціалом країни та їх глобальним впливом на формування політики у світі, в подальшому ми розраховуємо придатність цього індексу насамперед для висвітлення динамічних процесів розвитку саме цього пулу країн. Початок відповідної аналітичної роботи вже закладений і підтверджений першими результатами власного комплексного дослідження, що має на меті щорічне оцінювання країн-членів ОЕСР за 10 ключовими індексами, які формують запропонований і введений нами в обіг Глобальний індекс розвитку [2; 3].

До речі, слід зауважити, що пропонується розглядати референтні країни, як такі, що демонструють стабільність стосовно розвитку. Тобто йдеться про те, які країни й відповідно напрями розвитку можливо розглядати як орієнтир з метою подальшого використання такого досвіду для визначення власних пріоритетів в управлінні всім національним комплексом. При цьому, розуміючи важливість оцінювання переважно розвинених країн Європи, треба мати можливість аналізувати й розвинені країни інших соціокультурних просторів, враховуючи, що йдеться про використання системи індикаторів для кількісного і якісного оцінювання глобального суспільного розвитку, який за визначенням має поширення на все світове співтовариство.

За наявності великої системи показників найкраще вирішення завдання в порівнянні різних об'єктів у різні моменти часу дає той з них, який може об'єднати інформацію, що міститься в усіх розглянутих вихідних показниках, тобто агрегований показник. Наявність інтегрованого індикатора суспільного розвитку дозволяє з певною долею вірогідності робити висновок про ступінь стійкості країни, оптимальності траєкторії її розвитку та є доречним для прийняття рішень, у тому числі стосовно визначення стратегічних пріоритетів розвитку окремих національних держав [11].

Побудова Глобального індексу розвитку передбачає можливість застосування різних методичних підходів. При цьому максимальне спрощення предмету аналізу дозволяє виявити й проаналізувати ті його властивості, які неможливо помітити при великій кількості елементів у досліджуваній системі. Враховуючи зазначені тенденції, з метою всебічного оцінювання впливу світових глобальних процесів на розвиток як формалізованих міждержавних утворень, так і окремих країн, пропонуємо ввести в науковий обіг і використовувати в подальшому агрегований показник у вигляді інтегрованого Глобального індексу розвитку під назвою "Глобальний індекс" (The Global Index – GI-X) [Там само].

"Глобальний" означає узагальнений і всеохоплюючий за основними сферами розвитку суспільства збалансований інтегральний показник. У даному контексті йдеться саме про Глобальний індекс розвитку (GI-X), змістовна характеристика якого відображає комплексний розвиток країни, який пропонується оцінювати за 10 окремими інтегрованими індексами шляхом агрегування та узагальнення. На нашу думку, його можна вважати Глобальним індексом, який збалансований за трьома складовими: соціо-гуманітарною, економіко-технологічною та суспільно-політичною [Там само].

Процес визначення параметрів системи оцінювання проводився на підставі сформованої первинної інформаційної бази в певній послідовності. Визначені індикатори забезпечують принцип сумісності та порівнянності суб'єктів оцінювання. Визначаються глобальні індекси розвитку країн шляхом обчислення суми інтегральних індексів за певними напрямками для кожної країни як суб'єкта оцінювання. Тобто формування показників первинної інформаційної бази є суттєво важливим для забезпечення якості результатів і забезпечення довіри до системи оцінювання. Вони репрезентуються у вигляді уніфікованої електронної таблиці, яка включає дані, що зібрані для окремого суб'єкта оцінювання за процедурами та правилами збору достовірної, об'єктивної та точної інформації, яка підтверджується відповідними опублікованими щорічними звітами та підлягає верифікації.

Як зазначалося, інтегрований Глобальний індекс розвитку (The Global Index – GI-X) побудований на основі аналізу офіційної інформації, що стосується емпіричних спостережень, та шляхом оцінювання комплексу взаємопов'язаних між собою постійних складових розвитку, які стосуються різних сфер суспільства (суспільно-політичної, соціо-гуманітарної та економіко-технологічної) та може між іншим демонструвати рівень збалансованого розвитку країни у стратегічному вимірі [Там само].

У побудову Глобального індексу (The Global Index – GI-X) закладено сукупні інтегровані дані, які відображають результати рейтингового оцінювання всебічного розвитку різних країн світу, отримані за 10 релевантними, тобто адекватними вирішенню поставленого завдання загальноповідомими міжнародними індексами, розрахованими найбільш авторитетними експертно-аналітичними центрами, які працюють у царині досліджень глобальних процесів,

що стосуються функціонування та розвитку суспільства, на основі щорічної офіційної доступної статистичної інформації [11].

У досліджуваному контексті до складу інтегрованого Глобального індексу (The Global Index – GI-X) включено 10 компонентів, що змістовно представлені найбільш значущими з позиції комплексності можливостями зів'язування та взаємодоповнення, а також цілеспрямованості в напрямку глобального розвитку релевантними індексами (табл. 1), врахування яких за оригінальною методологією дозволяє розрахувати Глобальний індекс (The Global Index – GI-X) за потенційною шкалою оцінювання в діапазоні значень від 0 до 100. Згідно з авторською методикою розрахунку, значення кожного із включених індексів має максимальне значення ($\leq 9,99$). При цьому інтегрований Глобальний індекс, максимальне сумарне значення якого дорівнює $\leq 99,99$ скоригований за показником ВВП на душу населення за паритетом купівельної спроможності (ВВП ППС) ($\leq 0,99$), що, на нашу думку, надає певної об'єктивізації та збалансованості зазначеному індексу, розуміючи при цьому, що показник ВВП ППС вже не є визначальним у сенсі глобального розвитку, оскільки сучасне розуміння акцентів глобального розвитку завдяки його комплексності, інтегрованості, а також технологічності та інноваційності не робить наголос на домінуванні економічної складової у відповідному оцінюванні [Там само].

Таблиця 1

Компоненти інтегрованого Глобального індексу
(The Global Index – GI-10)

№ з/н	Назва індексу	Організації	Роки	Кількість країн
1	The Human Development Index http://www.hdr.undp.org/	United Nations Development Programme (UNDP)	2019 за 2018	189
2	The Social Progress Index https://www.socialprogress.org/	Social Progress Imperative (USA)	2019	149
3	The Legatum Prosperity Index https://www.prosperity.com/	Legatum Institute Foundation (GBR)	2019	167
4	The Sustainable Development Goals Index http://sdgindex.org/reports/	Sustainable Development Solutions Network – SDSN (FRA-USA) & Bertelsmann Stiftung (DEU)	2019	162
5	The Fragile States Index http://www.worldpolicy.org/	Fund for Peace & Foreign Policy Journal (USA)	2019	178
6	The Global Competitiveness Index http://www.reports.weforum.org/	World Economic Forum (CHE)	2019	141
7	The BDO IBC – International Business Compass https://www.bdo-ibc.com/	BDO & HWWI (DEU)	2018	174
8	The Global Innovation Index https://www.globalinnovationindex.org/	Cornell University (USA) & INSEAD (FRA) & WIPO (CHE)	2019	129
9	The ICT Development Index http://www.itu.int/	International Telecommunication Union – UN Specialized Agency (CHE)	2017	176
10	The Environmental Performance Index http://www.yale.edu/esi/	Yale Center for Environmental Law and Policy (USA)	2018	180

Усі 10 компонентів – індексів мають відношення до реалізації політики в певних сферах суспільства (соціо-гуманітарній, економічній, екологічній, інформаційній та ін.) на різних рівнях управлінського впливу в системі багаторівневого публічного управління глобальним розвитком. При цьому перші п'ять індексів розкривають і відображають більшою мірою соціо-гуманітарну складову, а наступні п'ять – економіко-технологічну складову політики стосовно глобального розвитку [11].

У даній статті ми не розглядаємо методологічні підходи до обчислення та застосування наведених індексів, що складають основу інтегрованого Глобального індексу, оскільки всі вони побудовані авторитетними міжнародними неурядовими організаціями та експертно-аналітичними центрами на основі власних аналітичних можливостей, загальновідомих інтегральних оцінок із використанням багатого арсеналу статистичних методів стандартизації та низки показників. Кожен із розглянутих індексів виконує свою аналітичну місію, ґрунтується на відповідному наборі базових показників й обчислюється із застосуванням методології агрегування. Крім того, слід зазначити, що під час визначення індикаторів – складових Глобального індексу – враховувалося те, що чим тісніше пов'язаний показник із середньою величиною показників у даній сфері, тим більш репрезентативним є висвітлення процесів, що досліджуються [Там само].

В експертному середовищі існують різні думки стосовно методів визначення ваги різних показників, які в сукупності складають інтегрований показник. Зокрема вважається, що різні індикатори мають різний ступінь об'єктивності та відповідальності за кінцевий результат оцінювання й кожна окрема сфера може мати пріоритет по відношенню до іншої в оцінюванні глобального розвитку, тому ваги окремих показників мають бути різними. Однак, на нашу думку, такий суб'єктивізм є необґрунтованим, оскільки сьогодні не існує об'єктивної й достовірної методики розрахунку ваг для інтегральних агрегованих показників, які характеризують вплив досить мінливих соціально-економічних та інших чинників на глобальний розвиток суспільства [Там само].

У зв'язку з цим нами запропоновано визначити ваги окремих індексів, які покладені в основу інтегрованого Глобального індексу, ґрунтуючись на принципах рівності, що закладені в тому числі у діяльність ООН та її інституцій і відповідно до цього надавати кожному із зазначених агрегованих індексів однаковий ваговий коефіцієнт, незважаючи на певні потенційні розбіжності у вагомості, оскільки штучне встановлення таких розбіжностей у вигляді надання різної ваги індексам під час їх якісного оцінювання свідчитиме про певний суб'єктивізм та упередженість [Там само].

Оскільки питання визначення вагових коефіцієнтів для окремих індексів, які враховуються при обчисленні Глобального індексу, несе суб'єктивний характер і не має емпіричної бази для здійснення відповідної дії, запропоновано умовно присвоїти кожному з цих індексів ваговий коефіцієнт, що дорівнює одиниці [Там само].

Зазначений підхід до виокремлення домінуючих складових стратегічного управління глобальним розвитком співвідноситься із загальноприйнятою науковим співтовариством концепцією сталого розвитку, де преваюють саме економічна, соціальна та екологічна складові й не акцентується увага на суспільно-політичній, і навіть не приділяється належної уваги інституціональній складовій.

Це свідчить про те, що відповідно до цілей сталого розвитку слушно робити акцент саме на визначених консенсусом та емпірично підтверджених складових розвитку, не без урахування звичайно аналізу суспільно-політичних процесів і тенденцій та інституціональних засад і особливостей глобального розвитку [11].

Що стосується глобальних досліджень, які не оновлювалися протягом останніх двох років (йдеться про три дослідження: The BDO IBC – International Business Compass; The ICT Development Index; The Environmental Performance Index), то враховуючи авторитет організацій, що їх здійснювали, і глобальність досліджень, а також намагання переглянути показники залежно від умов, що змінюються у світі, обиралися останні, доступні на даний час дані, що відображають результати досліджень щодо побудови відповідних індексів.

З огляду на це пропонуємо оновлений Рейтинг GI-10 у версії 2019.1 відповідно до останніх офіційно доступних спостережень переважно станом на кінець першого кварталу 2020 р.

У табл. 2 наведено результати інтегрованого оцінювання глобального розвитку країн-членів ОЕСР на основі доступних даних, що є актуальними станом на 25.03.2020 р., за десятьма інтегрованими індексами, скорегованими за показником ВВП на душу населення за паритетом купівельної спроможності (GDP based on purchasing-power-parity (PPP) per capita (англ.) за даними Всесвітнього банку [29].

Зазначена інформація представлена в порівнянні з аналогічними доступними даними станом на перший квартал минулого року, що містить результати оцінювання переважно за 2018 р. Саме порівняння наведених даних, на нашу думку, свідчить про те, що методика визначення GI-10 є релевантною, оскільки коливання в межах рейтингової шкали оцінювання досить незначні.

Оцінюючи динаміку розвитку країн, слід зробити такі висновки. По-перше, рейтинг виявився дуже стійким і демонструє стабільність у розподілі основних суб'єктів оцінювання за шкалою оцінювання. У цілому перша десятка не зазнала змін. Швейцарія зберігає лідерство, проте воно вже не таке відчутне. По-друге, що стосується регіонального виміру в межах загальної сукупності, то слід відзначити стабільність країн Скандинавії. Причому Данія (+0.82) і Швеція (+0.82) демонструють упевнене зростання. Заслугове на увагу суттєве зростання показників розвитку країн Балтії (Естонія (+1.51), Латвія (+1,41), Литва (+0,99)). Поліпшення позицій відчутне для країн середземномор'я (Іспанія (+0.69), Італія (+0,31), Греція (+0,68), Туреччина (+1.29)). Однак спостерігається певна стагнація показників розвитку країн "Вишеградської четвірки" (Польща (-0.40), Угорщина (-0,29), Словакія (-0.19)) за виключенням Чехії (+0,71). По-третє, заслугове на увагу визначення середнього значення індексу як для всієї спільноти країн-членів ОЕСР (GI-X_2019.1=76.54), так і для окремих регіональних утворень.

У підсумку рейтинг країн ОЕСР за Глобальним індикатором збалансованого розвитку GI-10 у 2019 р. у порівнянні з 2018 р. має такий вигляд (табл. 3).

Отже, інтегрований підхід до оцінювання надав можливість насамперед робити висновки стосовно ефективності стратегій збалансованості розвитку зазначених країн. Так, за результатами вимірювання інтегрованого Глобального індексу розвитку країн ОЕСР слід зазначити, що в цілому високий рівень індексу зазначеної групи країн свідчить про її стійкий і збалансований розвиток.

Результати інтегрованого оцінювання глобального розвитку
країн-членів ОЕСР за GI-10_2019.1*

№ з/п	Країни ОЕСР	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	GDP ***	2019.1	2018
1	Австралія	9.4	8.8	8.3	6.2	9.5	8.4	9.0	7.8	8.6	7.9	0.81	84.71	85.21
2	Австрія	8.0	8.0	8.7	9.5	8.6	7.9	8.5	7.9	7.9	9.2	0.85	85.05	84.35
3	Бельгія	8.3	8.1	8.8	8.4	8.2	7.8	8.3	7.7	7.5	8.5	0.80	82.40	82.70
4	Великобританія	8.5	8.7	8.9	8.7	7.6	9.1	9.2	9.5	9.5	9.4	0.76	89.86	90.85
5	Греція	6.8	7.0	5.8	5.0	5.0	4.1	2.1	5.9	6.2	7.8	0.51	56.21	55.63
6	Данія	8.9	9.8	9.9	9.9	9.6	9.0	9.4	9.3	9.6	9.7	0.86	95.96	95.14
7	Естонія	7.0	7.5	7.9	9.0	6.7	6.9	7.3	7.6	8.3	5.2	0.63	74.03	72.52
8	Ізраїль	7.8	6.9	6.9	5.1	-1.2	8.0	7.9	9.0	7.7	8.1	0.68	66.88	67.08
9	Ірландія	9.7	8.6	8.8	8.1	8.9	7.6	9.5	8.8	8.0	9.1	0.96	88.06	89.35
10	Ісландія	9.4	9.4	9.0	8.6	9.4	7.4	8.4	8.0	9.9	8.9	0.88	89.28	89.97
11	Іспанія	7.5	8.3	7.5	7.9	6.8	7.7	5.7	7.1	7.3	8.8	0.66	75.26	74.57
12	Італія	7.1	7.8	7.0	7.0	6.4	7.0	6.0	7.0	5.3	8.4	0.71	69.71	69.40
13	Канада	8.7	9.1	8.6	8.0	9.3	8.6	9.1	8.3	7.1	7.5	0.78	85.08	84.98
14	Респуб. Корея	7.8	7.7	7.1	8.2	8.0	8.7	7.8	8.9	9.8	4.0	0.69	78.69	77.89
15	Латвія	6.1	6.4	6.5	7.6	6.3	5.9	6.3	6.6	6.5	6.3	0.53	65.03	63.62
16	Литва	6.6	6.8	6.7	6.8	7.3	6.1	6.6	6.2	5.9	7.1	0.62	66.72	65.73
17	Люксембург	7.9	8.4	9.1	6.6	9.0	8.2	8.4**	8.2	9.1	9.3	0.98	85.18	87.38
18	Мексика	2.4	4.5	3.3	2.2	1.9	5.2	2.8	4.4	1.3	2.8	0.33	31.13	31.01
19	Нідерланди	9.0	8.9	9.4	9.1	8.7	9.6	9.6	9.6	9.3	8.2	0.87	92.27	92.06
20	Німеччина	9.6	9.2	9.2	9.4	8.8	9.3	8.8	9.1	8.8	8.7	0.82	91.72	91.53
21	Нова Зеландія	8.6	9.3	9.3	8.9	9.2	8.1	8.7	7.5	8.7	8.3	0.70	87.30	86.92
22	Норвегія	9.9	9.9	9.8	9.2	9.8	8.3	9.3	8.1	9.2	8.6	0.91	93.01	93.40
23	Польща	6.8	6.7	6.4	7.1	6.5	6.3	6.5	6.1	5.1	5.0	0.56	63.06	63.46
24	Португалія	6.0	8.2	7.4	7.4	8.5	6.6	5.5	6.8	5.6	7.4	0.60	70.00	69.01
25	Словаччина	6.4	6.5	6.8	7.3	6.9	5.8	6.1	6.3	5.4	7.2	0.61	65.31	65.50
26	Словенія	7.6	7.9	7.3	8.8	8.4	6.5	6.9	6.9	6.7	6.6	0.65	74.25	75.15
27	США	8.5	7.4	8.2	6.5	7.4	9.8	8.6	9.7	8.4	7.3	0.89	82.69	82.99
28	Туреччина	4.1	2.9	0.9	2.1	-2.0	3.9	3.3	5.1	3.3	-0.8	0.49	23.29	20.00
29	Угорщина	5.7	6.1	5.4	7.5	5.5	5.3	6.2	6.7	5.2	5.7	0.55	59.85	60.14
30	Фінляндія	8.8	9.6	9.5	9.7	9.9	8.9	8.2	9.4	7.8	9.0	0.79	91.59	91.27
31	Франція	7.4	8.5	7.7	9.6	8.1	8.5	7.2	8.4	8.5	9.8	0.75	84.45	84.54
32	Чехія	7.4	7.6	7.2	9.3	7.5	6.8	7.6	7.4	5.7	6.7	0.67	73.87	73.16
33	Чилі	5.8	6.3	6.3	6.9	7.1	6.7	6.7	4.9	4.4	1.6	0.43	57.13	56.84
34	Швейцарія	9.8	9.7	9.7	8.3	9.7	9.5	9.7	9.9	9.7	9.9	0.92	96.82	97.82
35	Швеція	9.2	9.5	9.6	9.8	9.1	9.2	8.9	9.8	8.9	9.5	0.83	94.33	93.52
36	Японія	8.1	9.0	8.1	8.5	7.8	9.4	8.0	8.5	9.0	8.0	0.74	85.14	85.56

* перша версія дослідження GI-10_2019.1 – за офіційними даними останніх щорічних звітів на кінець 1-го кварталу поточного року (станом на 25.03.2020)

** у випадку, якщо країна відсутня в рейтингу, береться середнє значення від суми всіх наявних показників її розвитку

*** ВВП ППС на душу населення (GDP based on purchasing-power-parity (PPP) per capita) за даними Всесвітнього банку (07.01.2020) за 2019 р.

Рейтинг країн ОЕСР за Глобальним індикатором збалансованого розвитку
GI-10_2019.1 у порівнянні з GI-10_2018

№ з/п	Країна	GI-10 2019.1	GI-10 2018	2019.1/ 2018
1	Швейцарія	96.82	97.82	-1.00
2	Данія	95.96	95.14	+0.82
3	Швеція	94.33	93.52	+0.81
4	Норвегія	93.01	93.40	- 0.39
5	Нідерланди	92.27	92.06	+0.21
6	Німеччина	91.72	91.53	+0.19
7	Фінляндія	91.59	91.27	+0.32
8	Великобританія	89.86	90.85	- 0.99
9	Ісландія	89.28	89.97	- 0.69
10	Ірландія	88.06	89.35	- 0.29
11	Нова Зеландія	87.30	86.92	+ 0.38
12	Люксембург	85.18	87.38	- 2.20
13	Японія	85.14	85.56	- 0.42
14	Канада	85.08	84.98	+ 0.10
15	Австрія	85.05	84.35	+ 0.70
16	Австралія	84.71	85.21	- 0.50
17	Франція	84.45	84.54	- 0.09
18	США	82.69	82.99	- 0.30
19	Бельгія	82.40	82.70	- 0.30
20	Республіка Корея	78.69	77.89	+ 0.80
21	Іспанія	75.26	74.57	+ 0.69
22	Словенія	74.25	75.35	- 1.10
23	Естонія	74.03	72.52	+ 1.51
24	Чехія	73.87	73.16	+ 0.71
25	Португалія	70.00	69.01	+ 0.99
26	Італія	69.71	69.40	+ 0.31
27	Ізраїль	66.88	67.08	- 0.20
28	Литва	66.72	65.73	+ 0.99
29	Словаччина	65.31	65.50	- 0.19
30	Латвія	65.03	63.62	+ 1.41
31	Польща	63.06	63.46	- 0.40
32	Угорщина	59.85	60.14	- 0.29
33	Чилі	57.13	56.84	+ 0.29
34	Греція	56.21	55.53	+ 0.68
35	Мексика	31.13	31.01	+ 0.12
36	Туреччина	23.29	22.00	+ 1.29

Висновки та перспективи подальших досліджень. Для формування більш повної та об'єктивної картини глобального розвитку на основі зіставлення даних ретроспективного аналізу та стосовно тенденцій, прогнозів і перспектив видається вкрай важливою саме динаміка змін результатів оцінювання за певний проміжок часу, що потребує врахування не лише останніх рейтингових оцінок, а й проведення оцінювання даних як мінімум за п'ять

попередніх років. Це дозволить зробити певні висновки не лише стосовно перспектив розвитку окремих країн, а й стратегічного управління глобальним розвитком та відносно ефективності впливу державної політики на його складові з урахуванням відповідних тригерів, які надають поштовх певним процесам та приводять у дію відповідні механізми.

Дуже корисним для подальших кроків з удосконалення системи оцінювання є визначення сутності та змісту інтегральних індексів розвитку за окремими складовими, що являє собою сукупність показників та відповідно індикаторів, які визначають результати у певній сфері суспільного розвитку, враховуючи його соціо-гуманітарну та економіко-технологічну складові. При цьому, вибір відповідних індикаторів в межах системи оцінювання передбачає встановлення абсолютних вимірів результатів в контексті забезпечення достовірної оцінки його позиціонування у глобальному вимірі. Особливо слід наголосити на тому, що при визначенні відповідних показників необхідно керуватися певними принципами та чітко визначеними ознаками, що формують їх змістовну частину, яка має бути однозначною та відображати всі основні характеристики розвитку відповідно до принципів однорідності та пропорційності визначених показників на основі офіційної статистичної інформації.

Ще однією корисною якістю запропонованої системи оцінювання спільнот, прикладом чого є оцінювання розвитку країн ОЕСР, є наявність у системі оцінювання такого наочного параметра, як індикатор розвитку певної системи (спільноти, утворення) та позиціонування індикатора розвитку окремого суб'єкта ранжування відносно індикатора розвитку системи. Доречним є те, що вимір індикатора розвитку системи є тією об'єктивною межею, відносно якої позиціонують окремі країни як суб'єкти оцінювання на відповідних шкалах оцінювання системи залежно від досягнутих успіхів за результатами діяльності. Вимір індикатора суб'єкта (або групи суб'єктів) відносно системи – спільноти надає можливість оцінити результати розвитку окремих регіональних утворень (наприклад, країн Балтії, Скандинавії, Вишеградської четвірки або Середземномор'я) та перспектив їх збалансованого розвитку у межах спільноти.

До речі, намагання суб'єкта оцінювання у разі відставання досягти рівня системи є одночасно і мотиваційним і підсилюючим фактором для всієї системи, що в підсумку забезпечує синергетичний ефект під час здійснення відповідного процесу. Проте це може мати й обмежувальний характер стосовно набуття певними країнами членства в утвореннях, якщо за своїм глобальним індексом ця країна не відповідає умовам приєднання до спільноти. При цьому тут немає дискримінації, а є чіткий стратегічний орієнтир, тобто критерій за яким країна має вважатися тією, що досягла рівня відповідності умовам функціонування спільноти насамперед за соціо-гуманітарними та економіко-технологічними критеріями забезпечення відповідності умовам функціонування та розвитку співтовариства країн.

Проведений аналіз фактично ставить за мету пошук найбільш оптимальної моделі, а в подальшому і стратегії розвитку наднаціональних утворень (спільнот, співтовариств) в умовах глобалізації. Зіставлення результатів оцінювання збалансованого розвитку країн-членів ОЕСР у динаміці (за два роки) дозволяє дійти висновку, що в цілому рейтинг виявився достатньо стійким і демонструє стабільність у розподілі не лише окремих країн як суб'єктів оцінювання за відповідною шкалою, а й певних регіональних груп країн і надає

підстави для використання цих даних під час формування аналітичних прогнозів щодо стратегічних перспектив розвитку країн як в узагальненому вигляді, так і за окремими напрямками.

Аналітичний супровід процесів, пов'язаних з формуванням системи стратегічного управління глобальним розвитком, може бути одним із компонентів забезпечення його ефективності. При цьому доречним видається необхідність формування системи індикаторів глобального розвитку. З огляду на це видається доцільним продовжити роботу щодо запровадження в науковий та практичний обіг інтегрованого індексу глобального розвитку, виходячи із співвідношення соціо-гуманітарної та економіко-технологічної складової для досягнення відповідних узгоджених глобальних цілей, які налаштовують суспільство на розвиток, сприяють інноваційному мисленню, інтеграційним процесам, зростанню обсягів інвестицій у власний ресурсний та інтелектуальний потенціал. Це дозволить досягти певних важливих для суспільства результатів, а також згуртувати та консолідувати суспільство навколо об'єднуючих цілей і цінностей [2].

Глобальний індекс має стати одним із дієвих наочних стратегічних індикаторів збалансованого розвитку країн ОЕСР, оперативно визначати сильні позиції та проблемні зони у різних напрямках публічної політики і на цій основі приймати більш обґрунтовані управлінські рішення стосовно орієнтирів глобального розвитку в контексті Global Governance.

Список використаних джерел

1. Глобальное управление: возможности и риски / под ред. В. Г. Барановского, Н. И. Иванова. М. : ИМЭМО РАН, 2015. 315 с.
2. Карамішев Д. В. Домінанти Global Governance у вимірах глобального розвитку. *Теорія та практика державного управління*. 2018. Вип. 4. С. 8–20.
3. Карамішев Д. В. Імперативи глобального розвитку: фокус на Global Governance. *Публічне управління та регіональний розвиток*. 2018. № 2. С. 365–388.
4. Окара Д. В., Чернишев В. Г., Шинкаренко Л. В. Дослідження розвитку України на підставі індексу глобальної конкурентоспроможності. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 22. С. 84–90.
5. Global Governance. Critical Perspectives. Ed. by Rorden Wilkinson and Steve Hughes. Routledge. London–New York. 2003. P. 1–2.
6. Global Governance 2025. *Critical Juncture* / EU Institute for Security Studies, 2010. P. 11.
7. Groom A., Powell D. From World Politics to Global Governance – A Theme in Need of a Focus. *Contemporary International Relations*. L.-N.Y., 1994.
8. Heywood Andrew. Key concepts in Politics. *Palgrave key concepts series*. Houndmills, Basingstoke (England) : Palgrave Macmillan, 2000. P. 19.
9. Hufty Marc. Investigating Policy Processes: The Governance Analytical Framework (GAF). Wiesmann, U., Hurni, H., et al. eds. *Research for Sustainable Development: Foundations, Experiences, and Perspectives*. Bern : Geographica Bernensia, 2011. P. 403–424.
10. Indicators of sustainable development: framework and methodologies. *Commission on sustainable development*. 9-th session, UN, 2001.
11. Karamyshev D. V. Global Development Index as Indicator of Global Governance: Integrated Assessment of OECD Member Countries Development. *Public Policy and Administration*. 2019, Vol. 18, No 4. P. 377–394.
12. Rhodes R. A. The New Governance: Governing without Government. *From Government to Governance* / Bellamy R. and Palumbo A.(eds.) : Ashgate, 2010. P. 3–4.
13. Rosenau James N. Governance. Global Governance. *Critical Concepts in Political Science* / Ed. by Sinclair T. J. Vol. 1. London – New York : Routledge, 2004. P. 405.
14. Thakur Ramesh, Van Langenhove Luk. Enhancing Global Governance through Regional Integration. *Global Governance*. 3 July, September. № 12. 2006. P. 233–240.
15. World Bank (2006). Where is the Wealth of Nations. The World Bank, Washington D.C.
16. URL: <http://www.un.org/en/index.html> (дата звернення 18.02.2020).

17. URL: <http://www.neweconomics.org/> New Economics Foundation (дата звернення 18.02.2020).
18. URL: <http://www.datatopics.worldbank.org/world-development-indicators> (дата звернення 18.02.2020).
19. URL: <http://www.hdr.undp.org/> The Human Development Index (дата звернення 18.02.2020).
20. URL: <https://www.socialprogress.org/> The Social Progress Index (дата звернення 18.02.2020).
21. URL: <https://www.prosperity.com/> The Legatum Prosperity Index (дата звернення 18.02.2020).
22. URL: <http://sdgindex.org/reports/> The Sustainable Development Goals Index (дата звернення 18.02.2020).
23. URL: <http://www.worldpolicy.org/> The Fragile States Index (дата звернення 18.02.2020).
24. URL: <http://www.reports.weforum.org/> The Global Competitiveness Index (дата звернення 18.02.2020).
25. URL: <https://www.bdo-ibc.com/> The BDO IBC - International Business Compass (дата звернення 18.02.2020).
26. URL: <https://www.globalinnovationindex.org/> The Global Innovation Index (дата звернення 18.02.2020).
27. URL: <http://www.itu.int/> The ICT Development Index (дата звернення 18.02.2020).
28. URL: <http://www.yale.edu/esi/> The Environmental Performance Index (дата звернення 18.02.2020).
29. URL: <http://www.worldbank.org/> GDP based on purchasing-power-parity (PPP) per capita (дата звернення 18.02.2020).

Karamyshev D. V.,

*Doctor of Public Administration, Full Professor, First Deputy Director, KRINAPA, Kharkiv
ORCID 0000-0003-1617-3240*

GLOBAL INDEX (GI-10) AS AN INTEGRATED STRATEGIC INDICATOR OF BALANCED DEVELOPMENT OF OECD MEMBER COUNTRIES

The paper generalizes expert analytical information related to global research that contains aggregate data on an integrated assessment of the comprehensive development of the member countries of the Organization of Economic Cooperation and Development (OECD), measured by 10 relevant international indices to be used further as Global Governance Indicator – Global Index (GI-10), an integrated index of balanced development, characterizing the current socio-economic state of these countries, their positioning in the global dimension, and opening up new opportunities for regulated impact and defining strategic development guides for both individual countries and interstate entities.

The presented research is a continuation of the previous scientific surveys carried out by the author; it contains new actual results obtained in the field of comprehensive assessment of OECD member countries' development by the integrated index of global balanced development GI-10. The conducted analysis, in fact, aims to search for the most optimal development model not only for specific countries, but also supra-state formations – communities in the context of globalization.

In conclusion, the author emphasizes the fact that Global Index GI-10 should become one of effective strategic indicators of balanced development of OECD member countries. It is meant to determine in a prompt manner the strong points and bottlenecks in a variety of public policy areas, which will foster formation and implementation of more substantiated management decisions as to global development guides in terms of Global Governance.

For the subsequent steps in improvement of the assessment system, it is very useful to define the essence and content of the integrated development indices according to their separate components, providing a totality of measures and, thus, indicators which determine the results of social development in a specific area, taking into account the socio-humanitarian and economic and technological components.

Keywords: world integration processes, global governance, balanced global development of society, global development indicators, integrated index of global development, OECD member countries.

References

1. Hlobalnoe upravlenye: vozmozhnosty y risky. (2015). V.H. Baranovskoho, N.Y. Yvanova (Eds.). Moskow: IMEMO RAN [in Russian].
2. Karamyshev, D.V. (2018). Dominanty Global Governance u vymirakh hlobalnoho rozvytku. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia, issue 4, 8–20* [in Ukrainian].
3. Karamyshev, D.V. (2018). Imperatyvy hlobalnoho rozvytku: fokus na Global Governance. *Publichne upravlinnia ta rehionalnyi rozvytok, issue 2, 365–388* [in Ukrainian].
4. Okara, D.V., Chernyshev, V.H., Shynkarenko, L.V. (2018). Doslidzhennia rozvytku Ukrainy na pidstavi indeksu hlobalnoi konkurentospromozhnosti. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky, issue 22, 84–90* [in Ukrainian].
5. Global Governance. Critical Perspectives. (2003). Ed. by Rorden Wilkinson and Steve Hughes. Routledge. London–New York, 1–2.
6. Global Governance 2025. (2010). *Critical Juncture*. EU Institute for Security Studies, 11.
7. Groom, A., Powell, D. (1994). From World Politics to Global Governance – A Theme in Need of a Focus. *Contemporary International Relations*. L.-N.Y.
8. Heywood, Andrew. (2000). Key concepts in Politics. *Palgrave key concepts series*. Houndmills, Basingstoke (England): Palgrave Macmillian.
9. Hufty, Marc. (2011). Investigating Policy Processes: The Governance Analytical Framework (GAF). Wiesmann, U., Hurni, H., et al. (Eds.). *Research for Sustainable Development: Foundations, Experiences, and Perspectives*. Bern: Geographica Bernensia, 403–424.
10. Indicators of sustainable development: framework and methodologies. (2001). *Commission on sustainable development*. 9-th session, UN.
11. Karamyshev, D.V. (2019). Global Development Index as Indicator of Global Governance: Integrated Assessment of OECD Member Countries Development. *Public Policy and Administration, vol. 18, 4, 377–394*.
12. Rhodes, R.A. (2010). The New Governance: Governing without Government. *From Government to Governance*, Bellamy, R. and Palumbo, A. (Eds.). *Ashgate, 3–4*.
13. Rosenau, James N. (2004). Governance. *Global Governance. Critical Concepts in Political Science*. Ed. by Sinclair T.J. London–New York: Routledge, vol. 1, 405.
14. Thakur, Ramesh, Van Langenhove, Luk. (2006). Enhancing Global Governance through Regional Integration. *Global Governance*, 3 July, September, 12, 233–240.
15. World Bank. (2006). Where is the Wealth of Nations. The World Bank, Washington D.C.
16. URL: <http://www.un.org/en/index.html>.
17. URL: <http://www.neweconomics.org/> / New Economics Foundation.
18. URL: <http://www.datatopics.worldbank.org/world-development-indicators>.
19. URL: <http://www.hdr.undp.org/> / The Human Development Index.
20. URL: <https://www.socialprogress.org/> / The Social Progress Index.
21. URL: <https://www.prosperity.com/> / The Legatum Prosperity Index.
22. URL: <http://sdgindex.org/reports/> / The Sustainable Development Goals Index.
23. URL: <http://www.worldpolicy.org/> / The Fragile States Index.
24. URL: <http://www.reports.weforum.org/> / The Global Competitiveness Index.
25. URL: <https://www.bdo-ibc.com/> / The BDO IBC - International Business Compass.
26. URL: <https://www.globalinnovationindex.org/> / The Global Innovation Index.
27. URL: <http://www.itu.int/> / The ICT Development Index.
28. URL: <http://www.yale.edu/esi/> / The Environmental Performance Index.
29. URL: <http://www.worldbank.org/> / GDP based on purchasing-power-parity (PPP) per capita.

Надійшла до редколегії 28.02.2020 р.